

עֵנַג שַׁבַּת

פרשת: שמות - וארא

כ"ב בטבת ה'תשע"ז יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים לעילוי נשמת הרב הצדיק יוסף שרביט זצוק"ל ורעייתו אסתר ע"ה (שנה שלושם ואחת) (20.01.2017) עלון מס' 07 (1182)

מועדי השבת שמות

ערש' מוצ"ש	יום -	17.42	16.27
	ת"א	17.44	16.41
	חיפה	17.42	16.31
	ב"ש	17.45	16.45
	אילת	17.43	16.38

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת שמות - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.04 - 5.07
זמן הנחת תפילין	5.48 - 5.51
הנץ החמה (מישור)	6.38 - 6.41
הנץ החמה (הנראה)	6.43 - 6.46
ס"ז ק"ש מג"א	8.29 - 8.29
חצות היום	11.54 - 11.52
מנחה גדולה	12.24 - 12.23
שקיעת החמה	17.10 - 17.04
צאת הכוכבים ב'	18.00 - 17.54

דף יומי: בבא מציעא קיז - בבא בתרא ה

מועדי השבת וארא

ערש' מוצ"ש	יום -	17.48	16.33
	ת"א	17.50	16.48
	חיפה	17.48	16.37
	ב"ש	17.51	16.52
	אילת	17.49	16.45

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת וארא - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.01 - 5.04
זמן הנחת תפילין	5.43 - 5.46
הנץ החמה (מישור)	6.33 - 6.37
הנץ החמה (הנראה)	6.38 - 6.43
ס"ז ק"ש מג"א	8.27 - 8.29
חצות היום	11.55 - 11.54
מנחה גדולה	12.25 - 12.24
שקיעת החמה	17.16 - 17.11
צאת הכוכבים ב'	18.06 - 18.01

דף יומי: בבא בתרא ו - יב

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315. לדומא: "זמן שקיעה מחר בטבריה" את העלון ניתן למצוא באתר www.eshiva.org.il וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדעי יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוך 3, ת"א טל: 03-5234054 פקס: 03-5234054 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il עיצוב: חגואל שפיצברג 054-6695400

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **אריה מאיר** נר' שלמה זאב בלדקובסקי ז"ל, נפטר ב-כ"ד בטבת תש"ל. יהי זכרו ברוך!

"השבת - מפתח לגאולה"

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מכה ז' ט"ו). הנביא כידוע עושה הקבלה בין יציאת מצרים ליציאתנו הסופית מהגלות האחרונה עדי הגאולה השלמה. דבריו אלו של הנביא מעוררים אותנו להתבונן היטב בתהליכים שהובילו ליציאה מעבודת לחירות, על מנת שננסה לסגל אי אילו נקודות שיאפשרו גם לנו לממש את גאולתנו ופדות נפשנו.

אחד הדברים שמופיעים במסגרת הכבדת השעבוד, רגע לפני הגאולה, היה הרגע שבו פרעה מכביד את עולו ואומר "תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר" (שמות ה, ט) - מלמד שהיו בידם מגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת לומר שהקב"ה גואלם לפי שהיו נחים בשבת. אמר לו פרעה "תכבד העבודה על האנשים וגו' אל יהיו משתעשעין ואל יהיו נופשים ביום השבת". (שמות רבה ה)

ידוע כי את השבת, עוד במצרים, שמרו ישראל כיום מנוחה. זאת לזכותו של משה ע"ה שיצא אל אחיו וראה בסבלותם, ובא לו אצל פרעה ואמר לו, "עבד שעובד שבעה ימים בשבוע, כלום יכול רבו להפיק ממנו תועלת? הלא עבד כזה יקרוס ולא יתפקד כראוי. לטובתך, פרעה, תן להם יום אחד של מנוחה". פרעה מקבל את הדברים ומאפשר למשה לברור יום מנוחה אחד. משה בוחר את השבת ומעניק אותה כיום מנוחה לכל בני ישראל.

לימים, כאשר ניתנה תורה, קיבלה השבת צביון מרומם יותר "ויום השביעי שבת לה' אלוקיך", ומשה שכבר דאג למנוחת השבת עוד במצרים שמח שמחה גדולה. על כך תיקנו לנו חז"ל את נוסח התפילה בשחרית של שבת "ישמח משה במתנת חלקו".

אך מסתבר שהשבת שימשה לא רק יום מנוחה פיזי, אלא גם יום של מילוי המצברים הרוחניים, שחשיבותם לא נפלה מאלו של מנוחת הגוף העמל והיגע. במדרש המובא לעיל רואים אנו כי השבת אפשרה להמון העם לנצל את פרק הזמן הזה ע"מ לשוב לארון הספרים, לשוב למקורות החכמה והאמונה, ולהגות בתורה המסורה להם מאבותיהם, השבטים הקדושים, כי עתיד הקב"ה לגאלם.

ידיעה זו היוותה את המנוחה האמתית לה היו זקוקים, מנוחה ובה נחמה ותקווה שהעניקו להם כח לשבוע נוסף של סבל. פרעה שמזהה את משאב הכח הרוחני הזה דורש כסנקציה הכרחית לבטל את מנוחת השבת, ועל כך כבר קמה זעקת משה "למה הרעות! מאכאן ואילך מתהפך הגלגל והליך הגאולה השלימה יוצא לדרך.

נדמה כי זהו אחד הדברים אותם מזכירה לנו התורה ביום השבת "שמור את יום השבת... וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים" וכו'. בבואנו לעסוק במצוות השבת עלינו לזכור כי השבת אינו יום שחרור סתמי מעמל ששת הימים, אלא יום של הזדמנות למלא מצברים רוחניים בחכמה ובדעת אלוקים. יום בו הנשמה יכולה לקבל את כוחותיה לשבוע נוסף של ימי המעשה.

וכמו ביציאת מצרים, כך גם בהיבט הכללי שלנו כעם, רגע לפני הגאולה השלמה, נדרשים אנו לאתגר הגדול של צביון השבת, ושמירה על קדושתה, לבל נאבד את רגעי ישוב הדעת שהיא מעניקה לנו, ולמען נצל את שעויתה הקסומות להתרומם ממדמנת החומר של כל ימי השבוע.

השבת שהעניקה לאבותיה את התקווה להיגאל, עליה גם נאמר לנו "אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים" (שבת קי"ח ע"ב). הרב **צבי יהודה לאו**, רב 'קהל חסידים' בפ"ת, ראש ישיבת 'נתיבות יצחק' בת"א.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **נתן נטע** ב"ר **יעקב יצחק גרינברג** ז"ל, נפטר ב-כ"א בטבת תשכ"ז. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **דבורה זילברפרב** ע"ה גב' **בת הרב בן ציון רחל מלמד** ז"ל, נפטרה ב-כ"ב בטבת תשע"ז. יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **נחמה פרידלנדר** ע"ה בת **פנחס** ז"ל, נפטרה ב-כ"ב בטבת. יהי זכרה ברוך!

צילום אירועים לרגעים המיוחדים שלכם

דרך עדשת המצלמה נספר את הסיפור שלכם מאותו אירוע מיוחד, ההתרגשות, הצחוקים, הדמעות, המבטים... כל מה שחוויתם באירוע.

חגואל שפיצברג טוב שים משמן טוב

צילומי ימי הולדת, בריתות, מצווה, חתונות, טקסי חלאקה, ניו בורן ואירועים קטנים מלכי ישראל 8 תל-אביב | טל: 6695400-054 | haguelphotography@gmail.com

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

בית ההארה המפואר בית ון ירושלים

<p>פסח</p> <p>י"ד-ט"ז בניסן התשע"ז 9-11/4/17</p> <p>סדר מרכזי, משפחות וסדרים פרטיים, שני מניינים, שיעורים והרצאות. מלונית (אגף א')</p> <p>מחיר מיוחד לנרשמים עד 25.12.17</p>	<p>שבת שירה ופיוט</p> <p>בנוסח יהודי מרוקו</p> <p>פרשת "בשלח" י"ד-ט"ו שבט התשע"ז 10-11/2/17</p> <p>בהשתתפות רבנים פייטנים ומרצים בכירים.</p> <p>מחיר מיוחד לנרשמים עד 25.1.17</p>
--	--

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

דיני השבוע ומנהגיו

שבת פרשת שמות

ההפטרה: האשכנזים: "אבאים ישרש יעקב" (ישעיהו כז, ו). הספרדים: "וברי ירמיהו" (ירמיהו א, א).

שבת מברכי: מברכים החדוש: שבט ראש חודש שבט ביום שבת קודש הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המולד: תחילת ליל שבת קודש שעשה 5, 36 דקות ו-8 חלקים. אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אומרים "צדקתך".

יום חמישי: במנחה אומרים יום כיפור קטן ואומרים תחנון.

שבת ראש חודש פרשת וארא

שחרית: יעלה ויבוא, חצי הלל, שיר של יום וברכי נפשי.

מוציא שני ספרי תורה: בראשון 7 קרואים בפרשת וארא. אחרי חצי קדיש קוראים בספר תורה השני למפטר בפרשת פנחס: "וביום השבת" עד "ונסכו".

ההפטרה: "השמים כסאי" (ישעיהו סו, א).

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

מוסף: "אתה יצרת" במקום "תכנת שבת".

מנחה: אין אומרים "צדקתך צדק".

השוכח יעלה ויבוא בתפילת ערבית - אינו חוזר, מפני שאין מקדשים את החודש בלילה (שולחן ערוך ורמ"א תכב, א ומשנה ברורה ב, ג).

השוכח יעלה ויבוא בשחרית או בתפילת מנחה: אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת המחזיר שכינתו לציון, חוזר ואומר

"יעלה ויבוא" אם הזכיר שם ה', מסיים "למדין חוקיך", וחוזר ואומר "יעלה ויבוא" "ותחזינה" (משנה ברורה תכב, ה, וביאור הלכה קיד). הנזכר אחרי שהתחיל 'מודים', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר

ל'רצה' ואומר 'יעלה ויבוא' וממשיך כסדר התפילה עד גמירא. נזכר אחרי הפסוק 'היה לרצון' (השני - לפני 'עושה שלום'), חוזר לתחילת שמונה-עשרה. ואינו צריך לחזור "ה' שפתי תפתח".

(שולחן ערוך תכב, א ומשנה ברורה. שערי תשובה שם, ד ורפ"ח החיים טו).

שליח ציבור ששכח לומר בתפילת לחש 'יעלה ויבוא', כל עוד לא סיים חזרת הש"ץ דינו כדין היחיד ששכח וחוזר כאמור לעיל. אך

אם סיים תפילת הלחש - יכול לכוון לצאת ידי השלמה בחזרת הש"ץ (ולא צריך לחזור על תפילת לחש), אם בחזרת הש"ץ שכח

ינהג כתפילת לחש, אבל אם נזכר לאחר סיום החזרה - מפני טורח הציבור שוב אינו חוזר מראש התפילה (שולחן ערוך כז, ג ומשנה ברורה תכב, א), אלא סומך על תפילת מוסף שעתיד להתפלל.

הפסק בהלל

אסור להפסיק בדיבור בכל ההלל - אפילו לא בין הפרקים (שולחן ערוך תכב, ב). לענות אמן ובודאי אמן יהא שמיה רבא - מותר.

המאחר לבית הכנסת בהלל

המאחר לבית הכנסת והציבור עומדים בהלל, יאמר אותו תחילה ואח"כ יתפלל (משנה ברורה תכב, טז). כל זה בתנאי שאמר קודם

ברכות התורה, ובתנאי שנוחר זמן לקריאת שמע ותפילת שמונה עשרה. העומד בפסוקי דמזרה והגיעו ציבור להלל - יפסיק, ויאמר

עם הציבור, אבל בלא ברכה (שם במשנה ברורה). המאחר ואמר הלל עם הציבור, ואחר כך נזדמן לו מניין שבו התפלל, רשאי לומר שוב הלל בלא ברכה.

מוסף - "אתה יצרת"

במוסף אומרים אתה יצרת במקום תיכנת שבת (שולחן ערוך תכב, א). טעה ואמר 'תיכנת שבת' - אם נזכר לפני שאמר את

שם ה' שבחתימת הברכה, חוזר ל'אתה יצרת'; ואם נזכר לאחר שכבר הזכיר את שם ה', מסיים ברוך אתה ה' למדין חוקיך' וחוזר

ל'אתה יצרת'... ואם נזכר אחרי שהתחיל 'רצה' או אחרי 'המחזיר שכינתו לציון' ולפני שפתח ב'מודים' - מוסיף ואומר 'ונעשה לפניך

חובותינו בקרבן מוסף יום ראש החודש הזה' וממשיך על הסדר; ואם כבר התחיל 'מודים', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר ל'אתה יצרת' ומתפלל על הסדר; ואם כבר שייך תפילתו, אפילו לא עקב

רגליו אלא כבר אמר 'היה לרצון'... חוזר ומתפלל תפילת מוסף של שבת וראש חודש (כך פסק הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל).

אמר 'אתה יצרת' אך טעה בחתימת הברכה ואמר 'מקדש השבת' בלבד (או שאמר 'רצה נא במנוחתנו קדשנו במצוותיך' וכו'), יצא

ידי חובתו.

יעלה ויבוא בברכת המזון

שכח לומר 'יעלה ויבוא' - אם עדיין לא אמר שם ה' בברכת בונה ירושלים, חוזר ל'יעלה ויבוא' ובנה ירושלים; ואם כבר סיים את

הברכה, אך לא פתח עדיין בברכה שלאחריה ב'ברוך', אומר ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר נתן ראשי חודשים לעמו ישראל

לזכרון, וממשיך בברכה שלאחריה.

זמן קידוש / ברכת הלבנה: מליל שלישי ד' בשבט ועד ליל שישי י"ד בחודש.

המשפחה

בחז"ל ובמשפט

הרב עו"ד דוד הלפגוט, L.L.M.
מומחה לדיני משפחה, מגשר ויועץ זוגי

מספר טעויות נפוצות בצוואה:

נסקור בפעם הזו חלק קטן מן הטעויות הנפוצות בצוואה שלא נערכת לפי דין תורה. אם אדם איננו כותב צוואה הרי שחל על

עייבונו ("עייבונו" - כל מה שישאיר לאחר אריכות ימיו ושנותיו) חוק הירושה.

חוק הירושה קובע מה קורה כאשר אדם הולך לעולמו ולא השאיר

אחריו צוואה. לעיתים החוק איננו משקף את רצונו של המנוח

בדבר חלוקת הירושה. לאחר תקופת האבל עלולות להתעורר

בעיות הלכתיות ומחלוקות בדבר רצונו של המנוח בחלוקת הירושה.

לדוגמא: חוק הירושה קובע בין היתר כי כאשר מדובר באדם נשוי

יש ש'לו ילדים, בן הזוג יורש מחצית הילדים יחדיו יורשים את המחצית השנייה. כלומר אם לבני הזוג יש דירה הרשומה על שם

שני בני הזוג בחלקים שווים. האשה תירש 1/2 הרשום ע"ש בין הזוג כך שלאישה תהיה 3/4 מהדירה הילדים כולם יחד יתחלקו

ביניהם רק ב- 1/4 מהדירה. היה ואחד הילדים יבקש לממש את חלקו בצוואה גם במחיר סילוקה של האשה מהבית, המשפחה

כלה תעמוד בפני בעיה שאיננה פשוטה כלל ועיקרה. אם אדם יאמר לעצמו אצלנו לעולם לא יקרה כדבר הזה. התשובה היא בפרשת

בני יעקב. שבשל שנאת חנם מכרו את יוסף אחיהם בעבור "נעליים". בשל כך התגלגלו כולנו לשיעבוד הנורא במצרים. הנה

אנחנו רואים כי זה יכול לקרה וקורה גם "למשפחות הכי טובות". דוגמא נוספת: יש חשופים שעריכת הסכם ממון או הסכם לחיים

משותפים מספקת מענה לכך. אך מבחינה משפטית אין זה נכון. הפתרון לחלוקת רכוש לאחר המוות הוא אך ורק על ידי עריכת

צוואה (או בירושה על פי דין). נקודה נוספת שצריך לתת עליה את הדעת היא עידכון צוואות.

אם אדם ערך צוואה וציווה כיצד יתחלק עיבונו ורכושו לפני כשנה. באותה עת הוא היה מסוכסך עם אחד מבני משפחתו, או

היה נשוי לאשה. בהתאם לכך הוא צמצם מאוד את חלקו העתידי של מי מבני משפחתו בירושה. לעיתים הוא נישל אותו לחלוטין

מהירושה. אך לאחר ראש השנה החדשה הם התפייסו והמוריש איננו רואה עוד כל סיבה לנשלו מהירושה. וכיום הוא כן רוצה

להוריש לו חלק מהירושה. אך אם לא יעדכן את הצוואה מחדש יונצח קיפוחו של בן משפחה זה בירושה העתידית. גם אם זה איננו

רצונו האמיתי והמעודכן של המצווה כיום. אך זו הצוואה שהוא הותיר אחריו בעת שהיה מסוכסך או כעס על בן משפחתו. לאחר

שהאדם נפטר הוא כבר איננו יכול להתחרט או להבהיר את רצונו או כוונותיו.

לעיתים רכושו של המצווה השתנה. לעיתים שונו בנקים. לעיתים נכסים נמכרו או נרכשו נכסים נוספים שלא נכללו בצוואה. יתכן

וחל שינוי ברצונו של המוריש למי להוריש ואיזה חלק להוריש לו. עובדות החיים משתנות ונכון לעדכן גם את הצוואות.

אדגיש כי עריכת צוואה בהתאם להלכה היא רצויה מאוד א. בשל השוני בין ההלכה לחוק. ב. אם אדם רוצה לשנות מדין תורה. על

צוואה לפי דין תורה נכתוב בלי נדר בהמשך.

מאמר זה מטרתו לתת מבוא לנושא צוואות וירושות. הוא אינו מהווה ייעוץ ו/או תחליף לייעוץ משפטי ו/או הלכתי פרטני. מסמך

הצוואה הוא מסמך משפטי/הלכתי חשוב ויש להתיעץ באופן אישי בכל עניין.

אתם מוזמנים לפנות אלינו.

לתגובות: 054-4966433 | דוא"ל: adavi@walla.co.il

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן
הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

גבורות והודאות

בעיינו הקודם עמדנו על שני חלקיה של ברכת גבורות; הראשון עוסק בתהליכי תחייה המתרחשים בעולם הטבע, והשני עוסק

בתחיית המתים הניסית העתידית. בעיון זה נעמוד על **הקבלה הקיימת בין שני תהליכי תחייה אלו, לבין ברכת "מודים"**.

ההתאמה לתופעות התחייה שהן "מנהגו של עולם" ברורה למדי; הרי ברכת מודים הינה באמת **"על נסיך שבכל יום עמנו"**. לעומת

זאת תחיית המתים העתידית מסתרת ב"תאום" של ברכת "מודים" - **"מודים דרבנן"**. תוך עיסוק בהקבלה זו, ננסה להבין

מדוע היה צורך להמציא "נוסח נוסף של "מודים" עבור הציבור? מה פגם מצאו בכך שהציבור יאמר בדיוק אותו נוסח שאומר שליח

הציבור?

ברכת "מודים דרבנן" לוקחת אותנו הרחק ליצירת בראשית של האדם והיקום - **"יוצרונו, יוצר בראשית"**. הודאה זו, מייחדת את

האדם שנברא, על פני כל שאר הברואים. הודאה זו מתוארת בצורה ציורית במדרש ("פיקי דרבי אליעזר,"): בשעה שנברא אדם

וקם על רגליו, ראוהו כל הבריות ויראו מפניו, והוא אומר להם: **"איני ואתם, באו נשתַחַוהו ונְכַרְכְּהוּ, נְכַרְכְּהוּ לְפָנַי ה' עֲשֹׂנוּ"**. אבל

אדם הראשון, ובעקבותיו גם כלל הבריאה, לא התמידו במעלתם הרוחנית הנישאה הזאת. לאחר חטאו, הוד הקדושה שאפף אותו

וגילויו הקדושה שהיו זמינים לו - נסתרו ממנו. שוב לא יוכל לשמוע את "קול ה' אֵל לְקִים מִתְּהֵלֶּךְ בְּגֵן", ובהכרח הוא מסתתר

מפניו המודעות שלו לִפְנֵי הַגּוֹפִי שְׁלוֹ מִתְעַצֵּמֶת ("וַיִּדְעֵנִי כִי עֲרָמָם הֵם"; "וַיִּאָּדָּא בִּי גֵירָם אֲנִי וְאֶחָבָא"). והטעם הוא, משום לפני

חטאו היתה הקדושה הא לקית מזוגה בתוככי **עולמו החומרי**, וכעת היא ממנו והלאה.

ר' חיים מוולוז'ין בספרו "נפש החיים", מסביר מה בעצם היה חטאו **בעץ הדעת**, ומדוע כה חמורות היו השלכותיו. **"דעת"**, איננה מבטאת תפישה והבנה במישור האינטלקטואלי, אלא

קירבה קישור וחיבור (דוגמא: "דַּק אֲתָכֶם יְדַעְתִּי מִכָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה" - עמוס ג; "וְהָאֲדָמָה יָדַע אֶת תְּהֵא אֶתֶּר"). משמעות **"עין הדעת טוב ורע"** קשורה

אם כך **לחיבור לטוב ולרע**. לפני החטא, היתה הכרתו הבהירה של האדם בכוחות הקדושה השולטים בעולם החומרי, חלק בלתי

נפרד מאישיותו. בודאי שיכולת הבחירה לבחור בטוב וברע היתה נתונה בידו, אבל דומה היתה יכולת זו ליכולת הבחירה שהיתה

בידו של משה רבינו בהיותו על הר סיני, ובדומה ליכולת הבחירה הנתונה לכל אדם להושיט ידו לאש ולהכותו. מה גרם לו אפוא

לאדם לחטוא? המחשבה שיש ביכולתו להשיג מדרגה רוחנית מעל ומעבר לזו שהוא נמצא בה. **להיות הוא והדעת אחד** (וכלשון

הנחש: **"והייתם כא לקים...")**, גם אם לשם כך יעבור על ציוויו של מקום. הרי כל חטא, בסופו של דבר, הינו תולדה של מחשבתו של

אדם, שהנה, יוכל להשיג השגים כל שהם - חמריים או רוחניים - גם אם בכך יעבור על רצון בוראו. מרגע זה ואילך, חלה מטמורפזה

באדם ובעולם. **ההידבקות בבוראו**, התחלפה **בהידבקות בדעת הטוב והרע**; הטוב והרע שהיו עד כה אפשרויות **שמחוץ לעולמו** של האדם, הפכו לפתע לחלק מהותי ובלתי נפרד מאישיותו,

מחייבים אותו לאמבק פנימי בלתי פוסק.

האם יוכל אי פעם האדם לחזור למעמדו קודם החטא? לשם כך יש לפרק את אותו חיבור לטוב ורע - **"דַּעַת טוֹב וְרָע"** - שהפך

בגין חטאו של אדם לחלק ממהותו; פירוק כזה יוכל להתרחש מעתה, רק עם מיתתו של האדם **והרכבתו שנית מחדש**, דהיינו

תחייתו לעתיד לבוא. ברכת "מודים דרבנן", היא המבטאת את הקשר ההדוק בין תחיית המתים שלעתיד לבוא, לבין חזרתו של

העם הנבחר **"לחצרות קדשך"**, כסגירת מעגל לבריאתו של אדם הראשון, וחזרתו לִגְן עֵדֶן מִלְּפָנֵי גֹרֶשׁ. ההודאה איננה יכולה להיות

שלימה, כל עוד אין היא כוללת את **שני האספקטים של התחיה**, שנושאות בחובן שתי ההודאות - הודאה על חיים חן וחסד ליצורי

עולם, במקביל להודאה **"על שְׁחִיתֵינוּ...בְּגֵן תְּחִינֵנוּ...וְתִּאֶסְפוּן גִּילּוּתֵינוּ לְחִצְרוֹת קִדְשְׁךָ"**.

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com

לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרינ
מנהל חטי"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגישת EQ

שלח את עמי - מנהיגות אחרת

מאתים ועשר שנים השתעבדו ברצף בני ישראל במצרים. סבא, בן נדב, נין והשעבוד נמשך עד שיום בהיר אחד מגיע משה דוריש

מפרעה 'שלח את עמי'. מניין היה למשה האומץ להגיע פתאום לפרעה ולדרוש זאת? הוא לא פחד כמו כולם? אין ספק כי מנהיגות היא

תכונה מולדת וכל המנהיגים הגדולים (גדולים באמת) שעלו ובאו על דפי ההיסטוריה היו מנהיגים ומובילים בולטים בגיל צעיר (מנהיגים

צבאיים מגיל צעיר, מובילי מהפכות ועוד). אך בכל זאת, האם ניתן לגדל מנהיג? כיצד עושים זאת? יש לכך מגוון כיוונים אפשריים ובשורות

הבאות ניגע בהצעה אחת בלבד. בימים אלה **תלמידי כיתה ו' בוחאים את המוסד הלימודים שלהם לתקופת העל יסודי** ותובנה זו יש

בה לפתוח בפניהם כיוון חשיבה מעניין ואני מציע לנצל את השורות ולהפיק גם תובנה לנושא של מקום בחירת לימודי ההמשך.

בני ישראל במצרים משועבדים, פאסיביים, מוכים וחבולים. עושים את מוטל עליהם. משה ביום בהיר אחד יוצא אל אחיו ורואה בסבלותם.

רש"י מביא שכתבו פעמיים לגבי משה לשון 'ויגדל' (ויגדל הנער, ויגדל האיש) זאת, פעם לגדולה פיזית ופעם לתעמדם בארמון פרעה, וכך משה יוצא אל אחיו ורואה את העוולות הקרות אותם. משה רואה איש

מצרי מכה איש עברי מאחיו. סביר כי אין זה פעם ראשונה שהתרחש אירוע כזה ועם ישראל היה רגיל לראות מראות כאלה. מניסוי שערך

בשנות השישים מרטין זליגמן, פסיכולוג התנהגותי אמריקאי עלה כי **אדם שמרגיש איום, מגיב ב- FFF Fleet, freeze, fight - קפאון, בריחה או התקפת נגד**. תגובות אלה לרוב נובעות מאינטיטינגטים

ואינם פעולה מושכלת.

פעמים רבות אנו חשים מותקפים בחיינו, לעיתים בעבודה לעיתים באירוע חברתי ולעיתים אף עם המשפחה ואנו מגיבים כפי אחד

מהדפוסים. נער מתגבר שכל זהותו אינה מוגדרת והוא בשלב החיפוש העצמי, נקודת הפתיחה של היא חסרת משענת וחוסר בטחון דבר

שיעצים את סגנון התגובה שלו. אם יבחר בתקיפה, יתכן וזו תהיה תקיפה קיצונית יותר, אם יבחר בקפאון או בריחה, יתכן ויקח לו זמן

רב יותר לשוב וצריך לגלות רגישות ולהבין את נקודת המוצא והתגובה. כיצד אם כן ניתן למזער את התגובה? אם הנער רגיז שהוא אינו

מאויים.

אצל משה אנו עדים כי תגובת הנגד שלו, תקיפה, היתה מושכלת ומנומקת כפי שרואים זאת באירוע שהתרחש למחרת בו משה הציב

את משנתו החינוכית 'יאמר לרשע למכה תכה רעך'. משה שלא חש מאויים בזמן האירוע יכול היה לפעול מתוך תגובה מושכלת. במעמד

השני בו משה נודע כמושיע, שוב משה הגיע מבחון. כשבאות בנות יתרו להשקות צאן אביהן 'ויקם הרועים ויגרשו' ומשה רואה זאת

ושוב מגיב מבחון ומושיע את הבנות ומשקה את צאן. לאחר שהותו במדין, שב משה אל אחיו המשועבדים, שוב מבחון ומצליח לשנות את

המומנטום לטובת בני ישראל.

פעמים רבות תחושת האיום אינה מאפשרת לנו להגיב כראוי ומי שבא מבחון יכול לתת את המענה הנכון.

משה, שגדל בארמון פרעה, היה נראה כאיש מצרי ובנה את משפחתו במדין, יכול היה להתרחק ולהתכחש לעמו אולם דווקא הריחוק הוא

זה שבנה אצל משה מבט שישפיר לו להכיל את מעמד הסנה ואת משימת ההנהגה ללא תחושת פחד משתק.

אז כיצד מגדלים מנהיג? נותנים להם -בהיותם נערים- פרספקטיבה אחרת, מעט מרוחקת, כזו שתאפשר לראות את המציאות מתוך

אמפטיה אך לא מתוך תחושה של איום. מטרת ההנהגה כפי שתיאר הנ"ר קייסינג'ר היא **'להוביל את ההולכים אחריי מהיכן שהם נמצאים**

- אל מקום שלא היו בו מעולם'. אדם שהולך עם כולם, וחשוב כמו כולם, הוא כמו כולם. לעומת זאת, אדם המחובר לעם אך מצליח לשמור

מעט על ריחוק רק הוא יכול להוביל את העם אל מקום אחר, מקום שלא היו בו מעולם.

לתגובות: 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com